

DiepenvEens

nr. 47 nov. 2022

Vrouwen van Nu. Kookcursus 'Fijne keuken' in 1976 in de huishoudschool 'Den Roosen Enk' in Olst.

In deze Nieuwsbrief onder meer

- Sloop Oud Rande
- Vrouwen van nu
- 90 jaar Begrafnisvereniging

Voorwoord

→ Het ging er heftig aan toe op 20 juni 1672. Onder leiding van de Munsterse bisschop Bernard von Galen alias 'Bommen Berend', beschoot een Duits-Franse legermacht de stad Deventer met bommen en granaten. Veel gebouwen liepen schade op en de bewoners in de omgeving van de stad onderonden veelal aan den lijve de aanwezigheid van de buitenlandse soldaten. Bij de overgave van Deventer speelde de bewoner van havezathe Rande een bijzondere rol. Het was 350 jaar geleden het Rampjaar voor Nederland.

In deze DiepenvEens wordt verder niet bij het Rampjaar stilgestaan. Maar wat kunt u deze keer wel verwachten? Uiteraard het laatste nieuws van het bestuur en de uitnodiging voor de Historische Avond. In de rubriek 'Korte berichten' vindt u nog ander nieuws. Deze keer zijn er drie kleine en twee grote artikelen en is daarmee weer van een goed gevulde DiepenvEens sprake.

Eén van de kleine artikelen betreft een interessante aanvulling op de laatste publicatie in onze Historische reeks, 'Verzetsstrijders Vertregt-Ter Gast'. In het artikel 'Degen, rapier of...' wordt ingegaan op de eerste

resultaten van het onderzoek naar de herkomst van het geschonken steekwapen. Bij één van onze oudste verenigingen wordt stilgestaan in het artikel '90-jarige begrafenisvereniging'.

Het eerste hoofdartikel gaat over de afbraak in 1964 van landhuis Oud Rande. De informatie is verkregen van een ooggetuige die hierover is geïnterviewd. Uit het artikel komt duidelijk naar voren dat met de afbraak iets historisch waardevols voor altijd is verdwenen. Ook zijn de gedachten van de geïnterviewde weergegeven over hoe het op Rande ooit kan zijn geweest. Feiten of fictie, wie zal het zeggen.

Het tweede hoofdartikel betreft de Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen / Vrouwen van Nu. Na een bestaan van drieëntachtig jaren is de afdeling Diepenveen van de vereniging Vrouwen van Nu eind december 2021 opgeheven. Alle reden om stil te staan bij deze vereniging die voor haar leden zoveel heeft betekend. Het artikel gaat over de vereniging maar laat tevens een tijdsbeeld zien waarin 'samen doen en voor elkaar overhebben' belangrijk is.

Het redactieteam wenst u veel leesplezier.

Van het bestuur

– 25-jarig jubileum

Op 1 november 1998 werd de Historische Vereniging Dorp Diepenveen en Omgeving opgericht. Volgend jaar bestaat de vereniging vijftintig jaar dus alle reden om dat groots te vieren. Het bestuur is al druk met de voorbereidingen van een programma dat uiteraard in de eerste plaats voor de leden is bedoeld, maar waar we ook het dorp als geheel bij willen betrekken. Wat dat gaat worden houden we vooralsnog even voor ons, maar u kunt erop rekenen dat u tijdig

– Schenking van een degen

Na zijn lezing over 'Boeren Magie' op 7 april jl. kondigde Jan Bornebroek aan nog iets bijzonders te hebben dat verband hield met Oud Rande. Hij vertelde de aanwezigen dat hij bij de sloop van landhuis Oud Rande aanwezig was en dat toen onder de vloerplanken van een kamer op de bovenverdieping een steekwapen werd gevonden. Hij heeft het wapen sinds 1964 in zijn bezit gehouden in afwachting van een goede bestemming. Naar zijn mening hoorde het thuis in Diepenveen. De Historische vereniging leek hem dan ook een geschikte partij om de degen aan te schenken. Voorzitter Jan Helderman nam de degen in ontvangst en gaf te kennen bijzonder aangenaam verrast te zijn. Hij bedankte de schenker namens de leden van de vereniging.

– Fototentoonstelling

Al eeuwenlang zijn op Diepenveens grondgebied boerderijen aanwezig. Vaak waren deze het bezit van kerkelijke instellingen, adellijke families of welgestelden uit Deventer en werden de boerderijen verpacht. In de loop der tijd kwamen er ook boerderijen met een beperkt aantal hectaren grond en wat vee, de keuterboeren. Al deze boerderijen en hun bewoners vormen een wezenlijk onderdeel van de geschiedenis van Diepenveen. Om die historie zichtbaar te houden heeft Wim de Weerd een aantal panelen gemaakt met daarop foto's van boerderijen met een bijbehorende

zult worden geïnformeerd. Vooruitlopend hierop laten we alvast weten dat de officiële aftrap van het jubileumjaar op 19 januari 2023 zal plaatsvinden.

Jan Bornebroek draagt de degen over aan Jan Helderman
Foto Harry Mulder

toelichting. Het betreft slechts een greep uit het grote aantal beschikbare boerderijenfoto's en de keuze is willekeurig geweest. De fototentoonstelling is in het Kulturhus van 10 tot 30 november te bezichtigen.

Boerderij 't Helderman
te Diepenveen ca. 1950
Foto E.J. Helderman

Periodiek van de Historische Vereniging Dorp Diepenveen en Omgeving, opgericht november 1998 • Print-ISSN 2590-0749. e-ISSN 2666-9226. Verschijnt tweemaal per jaar. • Contributie: € 13,- per gezin per kalenderjaar • Bestuur: Jan Helderman (voorzitter en pr-groep), Peter van Leent (secretaris), Jan Harmelink (penningmeester), Jan van Ginkel (verzamelgroep), Joke Roetert, Marinus de Winter, Alie de Vries (textielgroep), Anki Koppert (knipselgroep), Arie Koldewij (foto-archiefgroep) • Correspondentieadres: Peter van Leent, Stijne van Sallandstraat 10, 7431 GR Diepenveen • E-Mail: isecretariaat@historischeverenigingdiepenveen.nl • Website: www.historischeverenigingdiepenveen.nl • Op dinsdagmiddag is van 14.30 tot 16.00 uur de fotoarchiefgroep (FAG) in het dagcafé van het Hof van Salland aanwezig • Redactie, PR-groep: Jan Helderman (tekstredactie), Gea Zieverink (vormgeving), Rudi Steenbruggen (eindredactie) • Illustraties: Harry Mulder (nieuwe foto's) en FAG (fotoarchiefgroep), tenzij anders vermeld • Druk: De Kroon, Olst • © Historische Vereniging Diepenveen Dorp en Omgeving • Medio april zal automatische incasso plaatsvinden van de contributie á € 13,- Dit vindt plaats met vermelding van incassant ID: NL13ZZZ080837070000

→ Diepenveense merklappen gezocht

Op de Historische Avond van 13 november 2003 werden Diepenveense merklappen tentoongesteld (zie Nieuwsbrief nr.10, maart 2004). Harry Mulder heeft hiervan foto's gemaakt en Wim de Weerd heeft de herkomst en de stamboom van de maakster uitgezocht. Dit alles kwam in een map terecht en sindsdien is er niets meer mee gedaan. Bijzonder jammer want sommige van de merklappen dateren uit de 18e en 19e eeuw en zijn historisch gezien interessant.

De aanleiding voor het bestuur om opnieuw aandacht te willen schenken aan uit Diepenveen afkomstige merklappen is het artikel 'Geschiedenis van erve Hof te Borgel in vogelvlucht' in Nieuwsbrief nr.46 van april 2022. Daarin wordt op bladzijde 12 geschreven over de merklap die in 1897 is gemaakt door Gerritje te Borgel.

De bedoeling is om in april 2023 weer een expositie van merklappen te organiseren. Dat is echter alleen mogelijk met de medewerking van degenen die in het bezit zijn van een merklap en deze voor dit doel beschikbaar wil stellen. Vandaar dat we in de komende maanden de families die voorheen medewerking

hebben verleend opnieuw zullen benaderen. Maar het is mogelijk dat er nog andere merklappen bestaan waarvan we geen weet hebben. Dus heeft u een (liefst oude en ingelijste) Diepenveense merklap die u voor de expositie beschikbaar wilt stellen, dan kunt u dat laten weten aan onze Kleding- en textielgroep, Alie de Vries (0570 592694) of melden via info@historischeverenigingdiepenveen.nl.

Merklap van de familie Harmelink
Foto Harry Mulder

Korte berichten

→ Genealogische dag in Gorssel

Zaterdag 12 november 2022 organiseert de Werkgroep Genealogie van de Historische vereniging "De Elf Marken" te Gorssel haar genealogische dag. Deze wordt gehouden in de Nederlandse Hervormde kerk, Hoofdstraat 27 te Gorssel.

Evenals voorgaande jaren begint de dag 's morgens om 10.00 uur en eindigt ongeveer 16.00 uur. Er zijn vele standhouders aanwezig waarbij je terecht kunt met vragen over je voorouders of het onderzoek ernaar. Misschien spreek je wel iemand die toevallig net de missende schakel weet over dat ene familielid

dat je maar niet kunt vinden. Een dag die je als geïnteresseerde in de genealogie niet mag missen. Meer informatie over de genealogische dag is te vinden op www.deelfmarken.nl

→ Okkenbroek van Oudsher

Gevoerde interviews met (oud)Okkenbroekers en verricht archiefonderzoek liggen ten grondslag aan het tweede boek over de geschiedenis van het dorp Okkenbroek. Met dit boek schets auteur Henk Sepers een prima tijdsbeeld van dit dorp.

'Okkenbroek van Oudsher, deel II' (151 pagina's, ISBN: 9789464486995) is te koop bij www.bravenewbooks.nl/henkseper.

Uitnodiging voor de Historische Avond – 10 november 2022

– Uitnodiging

Het bestuur van de Historische Vereniging Dorp Diepenveen en Omgeving nodigt u uit voor de Historische Avond die op 10 november aanstaande in het Kulturhus wordt gehouden. De avond begint om 20:00 uur en de zaal is open vanaf 19:30 uur.

Voor onze leden op leeftijd of met een mobiliteitsbeperking die graag willen komen maar geen vervoer hebben bestaat de mogelijkheid om te worden opgehaald en weer thuisgebracht. Deze service is alleen mogelijk wanneer men in het dorp of in de directe omgeving woont. We vragen hiervoor uw begrip. Als u van de service gebruik wilt maken dan kunt u een mailtje sturen naar info@historischeverenigingdiepenveen.nl of contact opnemen met Marinus de Winter, 0570 591382.

– Lezing

De lezing van deze avond wordt verzorgd door Henk Grooters. Aan de hand van een beeldpresentatie met als titel *Steenenkamer, een Voorster buurtschap onder de rook van Deventer* neemt hij ons mee in de geschiedenis van deze buurtschap. De buurtschap was in het verleden vooral bekend als tuindersgemeenschap. In zijn lezing gaat Henk in op de herkomst van de bijzondere naam Steenenkamer, waarom achternamen, zoals o.a. Peters, Grooters en Nalis, er zo veelvuldig voorkomen en hoe Steenenkamer zich heeft kunnen ontwikkelen als tuindersgemeenschap.

Deventer als directe buurman van Steenenkamer heeft, net als voor Diepenveen het geval is, door de tijd heen sterke invloed uitgeoefend. Overeenkomsten tussen Steenenkamer en Diepenveen die ter sprake komen betreffen onder andere de bevolkingsgroei die plaats vond vanaf het midden van de 19e eeuw, de agrarische gerichtheid van beide gemeenschappen en de expansiedrift van Deventer. Genoeg redenen dus om deze lezing bij te wonen.

Tijdens de pauze kunt u onder het genot van een kopje koffie of een ander drankje even bijpraten. Uiteraard is onze boekentafel weer aanwezig en kunt u alsnog het boek uit onze historische reeks aanschaffen dat u steeds al wilde kopen. Na de pauze gaat Henk Grooters verder met het tweede deel van zijn lezing.

Henk Grooters (1953) woonde vanaf zijn geboorte tot 1978 op Steenenkamer. Hij is de zesde generatie van zijn familie die Steenenkamer bevolkte. Zijn voorouders oefenden er sinds het begin van de 19e eeuw het tuindersvak uit. Henk doorbrak die traditie echter; hij gaf veertig jaar lang les op verschillende scholen in Deventer. Sinds enkele jaren woont hij samen met zijn vrouw in ons dorp.

Van zijn hand is het boek *Steenenkamer, van tuindersgemeenschap naar 'villadorp voor de gewone burger'*.

Het landhuis Oud Rande uit 1838 tijdens de afbraak in 1964

Jan Helderman

Landhuis Oud Rande waarvan het dak reeds is gesloopt. Afbeelding Rijksdienst voor Erfgoed, nr.087235.

De sloop van een heus 'kasteel' is voor een in geschiedenis geïnteresseerde knaap van 13 jaar natuurlijk een geweldige sensatie. Dat overkwam Jan Bornebroek toen zijn vader, die directeur was van Bornebroeks Sloop-en Handelsbedrijf¹ in Apeldoorn, in het voorjaar van 1964 de opdracht kreeg om de voormalige havezathe Oud Rande te slopen. Geen wonder dat Jan iedere vrije minuut op het sloopterrein doorbracht en zijn ogen goed de kost gaf.

Tijdens het interview dat ik met Jan op 27 juli 2022 in zijn huidige woonplaats Enschede had, kwamen vele herinneringen vanzelf weer naar boven. Want sinds toen, zegt hijzelf, is Rande hem altijd bijgebleven.

→ Opname van het pand

Op 15 december 1961 werd het landhuis Oud Rande, de boerderij ernaast, alsmede een arbeiderswoning en de boerderij het Loohuis met een totaal oppervlak van 20 ha door de kinderen van het echtpaar Homan van der Heide - Hamers verkocht voor een bedrag van

fl 166.000,- aan Ankersmits Vastgoedbeleggingsfonds NV. Deze verhuurde de in 1838 in neogotische stijl verbouwde havezathe aan enkele gezinnen, totdat medio 1963 werd besloten om tot afbraak over te gaan. 'Ik vergezelde mijn vader tijdens zijn eerste bezoek aan het huis. Hij moest prijsopgave doen aan Ankersmit. Daarvoor moest de klus eerst worden bekeken. Het huis was weliswaar verwaarloosd en uitgewoond maar nog geheel intact. Op het dak bevond zich een kleine klokkenstoel met daarin een bronzen klok. Helaas bleek deze toen de sloop begon te zijn verdwenen'.

De aandacht van zijn vader ging uiteraard uit naar die zaken waaraan was te verdienen, zoals het lood en zink van de dakbedekking en de houten balken. Jan keek met andere ogen rond. Zo zag hij in de grote keuken tegen een wand de schouw van een grote open vuurplaats. De overige wanden waren geheel bedekt met witte tegels met daartussen een aantal tegeltafels met voorstellingen van koeien en paar-

¹ In de zestiger jaren van de 20ste eeuw heeft het sloopbedrijf Bornebroek veel panden in Deventer en omgeving afgebroken.

Trotseerloodje van I.D. van den Sigtenhorst, loodgieter en leidekker te Deventer, 1838
Afbeelding museum De Waag Deventer

den, etc. (bij het verwijderen zijn deze onbruikbaar beschadigd). De vloer van de hal bestond uit grote wit marmeren tegels. In de bijkeuken en in enkele andere dienstvertrekken lagen platen van tufsteen en Bentheimer zandsteen. Het huis was voor een groot deel, in ieder geval links en rechts van de voordeur, onderkelderd met gemetselde gewelven. De vloer van de kelder onder de grote zaal links van de voordeur bestond uit ongeglazuurde rode en zwarte esterikken. De wanden waren bekleed met groene en oranje geglazuurde esterikken².

Voor Jan waren de vele oude boeken en tijdschriften, waaronder complete jaargangen van de NSB-krant "Volk en Vaderland", die hij op de zolder vond, veel interessanter. Ook de zolder van de keuken had zijn belangstelling. Er was geen vaste trap en je moest via een luik naar boven. 'Daar lagen genoeg oude spullen om een aardige antiekzaak mee te vullen' weet hij nog, 'onder andere kachels, stoelen, tafels en de grootste gietijzeren waterketel die ik ooit gezien heb'.

→ Sloop binnen gedeelte

Tijdens de sloop kwamen een aantal interessante zaken tevoorschijn. 'Zo kwam in één van de benedenkamers van achter een houten omlijsting van een

haardplaats een magnifieke rococo schouw van groen en roze geaderd marmer tevoorschijn met pilasters van staande vrouwenfiguren. Ook vond men in een buitenmuur een grote ingemetselde stenen kanonskogel. Deze is naar Monumentenzorg gegaan. Daarnaast kwamen vanachter het pleisterwerk vele ornamenten en bouwelementen van Bentheimer zandsteen tevoorschijn zoals bijv. dichtgemetselde schietgaten in een zware binnenmuur.'

Van de tijdens de afbraak tevoorschijn gekomen interessante spullen, die deels tegenwoordig van aanzienlijke waarde zouden zijn geweest, is nauwelijks iets over. 'Veel van de gevonden spullen werd als oud metaal verkocht of verbrand. Er was in die tijd nog niet zoveel belangstelling voor antiek en slopers hadden al helemaal geen interesse in "die ouwe troep"'. Hout en metaal werden verkocht evenals de marmeren schouw, de kanonskogel, de ijzeren ketel en de zandstenen bouwelementen, etc. Met de vloerplaten van Bentheimer zandsteen had mijn vader nog de nodige problemen omdat je, vanwege de giftige schimmels die erop kunnen komen, een vergunning voor opslag en verkoop moest hebben. Voor de tufstenen vloerplaten bestond dit probleem niet. Voor de ketel beurde mijn vader fl. 10,- en was daarmee zeer tevreden, evenals met de fl. 100,- die hij voor de marmeren schouw ontving (!). Van de wandtegels uit de kelders is een partij aangekocht door de gebroeders Refuge die aan het kerkplein in Diepenveen destijds een winkel in antiek hadden. Die werden daar als vloertegels hergebruikt. Er liggen daar nog steeds esterikken op de vloer, maar of het dezelfde zijn, durf ik niet te zeggen'. De van het dak afkomstige loden trotseerloodjes³ met de tekst "Jan van den Sigtenhorst, loodgieter en leidekker te Deventer" gingen echter mee naar huis. Successievelijk verdwenen ze omdat Jan ze aan vriendjes uitdeelde.

De enige tastbare herinnering die Jan zelf aan de afbraak van landhuis Oud Rande had, was een degen. 'Die werd door één van de werknemers van mijn vader gevonden tijdens het verwijderen van de vloerplanken in een kamer op de bovenverdieping. Hij kieperde het roestige ding zonder markeren naar beneden op een daar liggende stapel oud ijzer. Mijn vader zag dat toe-

² De indeling van het landhuis blijkt ook uit bewaard gebleven veilingboekjes van 1879 en 1928.

³ Dit zijn gegoten loden schildjes die werden gebruikt om de spijkergaten in het zink-lood af te dekken. De initialen, de gereedschappen van de leidekker/loodgieter staan er vaak op maar ook het jaar waarin het werk werd uitgevoerd.

vallig, raapte het gehavende en door corrosie zwaar aangetaste wapen op en nam het mee naar huis voor mij. Hij haalde het eerst nog langs de slijpmachine om de verroeste snijkanten minder scherp te maken'. Het wapen bleef 58 jaar in Jans bezit totdat hij het op 7 april 2022 aan de Historische Vereniging Dorp Diepenveen en Omgeving schonk.

→ **Afbraak buitenmuren en fundering**

'Mijn vader was in eerste instantie onaangenaam verrast door het vele zware muurwerk, tot wel meer dan een meter dik, dat hij tijdens de werkzaamheden tegenkwam. Daar had hij niet op gerekend. Vooral de funderingen van kloostermoppen⁴ bleken een taaie kluit. Ook bleek een deel van de metersdiepe blootgelegde zware fundamente van kloostermoppen niet met de fundering van het bestaande landhuis te corresponderen. Overduidelijk de restanten van de havezathe die in opdracht van Willem van Doetinchem in 1570 was gebouwd⁵ of mogelijk deels van een eerdere bebouwing'.

De opdracht van Ankersmit was dat er niets in de grond mocht achterblijven, dus alles moest verwijderd worden. 'Dat ging toen nog met de hand. De funderingen werden met de schop aan beide zijden losgegraven. Daarna werd met behulp van zware voorhamers, beitels en breekijzers het metselwerk kapotgeslagen en met een puingreep uit de sleuf verwijderd. Achteraf was mijn vader met die oude stenen zeer in zijn sas. De stenen uit de fundering bleken gemakkelijk heel te verwijderen, omdat ze met kalk waren gevoegd en niet met cement. De grootste steenmaat (kloostermoppen) bevond zich in de fundering en voor een klein deel onderin de binnenmuren. Monumentenzorg was hierin zeer geïnteresseerd. Men bleek namelijk op grote schaal kloostermoppen nodig te hebben, o.a. voor de aanstaande restauratie van het Bergkwartier in Deventer, en betaalde per steen een flinke prijs. Als ik me het goed herinner fl 0,25 per stuk. Naar schatting zijn er zo'n 30.000 kloostermoppen uitgegraven. Onze vrachtauto kon er 3000 per rit vervoeren, dus tel maar uit. De overige steen is deels als puin afgevoerd en deels naar onze werf gebracht, waar de stenen werden afgebikt en verkocht'.

Door de financiële meevallers kon de firma Borne-

broek nog tijdens het afbreken van landhuis Oud Rande de eerste grondverzetmachine aankopen. Het was een oude en versleten "Michigan" shovel die vele jaren dienst had gedaan bij de Hoogovens in IJmuiden, maar voor de sloopwerkzaamheden nog goed genoeg was. Bij de grondverplaatsingen rond het huis van de diepliggende fundering kwamen allerlei voorwerpen naar boven die voorheen waarschijnlijk in de gracht waren gegooid. Dat uitgerekend bij deze klus voor het eerst een graafmachine werd ingezet had wel tot gevolg dat alles wat uit de grond kwam kapot was. 'Ik heb de hele zomervakantie bij een enorme berg potscherven gezeten om te proberen die aan elkaar te plakken. Dat was echter onbegonnen werk. Er zat van alles tussen: Jacobakannetjes, baardmankruiken, vroeg majolica, glasscherven, pijpenkoppen, kookpotten, etc. Dit alles is met het puin mee afgevoerd'.

→ **Bebouwing van voor 1570**

Op grond van wat hij ten tijde van de afbraak heeft gezien en wat hij daarna nog over Rande heeft gelezen, is het voor Jan Bornebroek duidelijk dat er vóór de bouw van de havezathe in 1570 reeds een versterkt huis moet zijn geweest. 'Dat we bij de sloop behalve diepliggende funderingen van kloostermoppen en zware inpandige muren ook tufstenen vloerplaten, in blokken zandsteen uitgehakte schietgaten en een steenen kogel hebben gevonden, tonen voor mij aan dat er wel degelijk sprake moet zijn geweest van tenminste een versterkt huis. Maar ook dat er een omgrachting moet zijn geweest. Hoe verklaar je anders de grote hoeveelheid scherven van o.a. Jacobakannetjes en baardmankruiken die aan de buitenkant van de fundering zijn gevonden. Al deze vondsten zijn duidelijk afkomstig uit de middeleeuwen, dus vóór 1570. Wat we tijdens de sloop van het pand zijn tegengekomen doet wel vermoeden dat bij de bouw van de havezathe delen van het versterkte huis zijn hergebruikt, zowel v.w.b. de fundering als de muren. Dat zal zeker de kosten voor de aanschaf en aanvoer van bouwmaterialen hebben gedrukt'.

Achteraf gezien betreurt Jan het dat er destijds geen archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden. Wat bij de sloop naar boven is gekomen beschouwd hij daarom maar als archeologische vondsten. Helaas is dat alles verloren gegaan.

⁴ Kloostermoppen zijn middeleeuwse bakstenen. Ze waren veel groter dan de huidige bakstenen. Baksteen was duur en daarom werden alleen belangrijke gebouwen zoals kloosters, kerken en kastelen van steen gebouwd.

⁵ Zie 'Herinneringen aan Oud Rande tussen 1929 en 1964', HVDD Nieuwsbrief nr. 22 maart 2010, Mr. W.W. Hopperus Buma.

Aanzicht op de keuken waarvan de dakbedekking reeds is gesloopt. De auto rechts op de foto is de VW van vader Bornebroek
 Afbeelding J. Bornebroek

→ **Het geheim van de toren en de gang**

Hoewel de toren niet zou worden gesloopt, trok hij wel de aandacht van Jan. Hij was uiterst nieuwsgierig naar wat hij daar zou aantreffen. 'De benedenverdieping bleek in gebruik als garage. De vloer was van veldkeien en tegen één van de muren stond op een console een groot houten Mariabeeld'. Interessanter vond hij de smalle langwerpige gemetselde opening op maaiveldniveau die hij aan de buitenkant van één van de muren aantrof. 'Ik heb daar een lat van een paar meter ingestoken maar bereikte niet de bodem. De functie was voor mij onduidelijk. Het was zeker geen toegang naar een kelder onder de toren. Mogelijk was het een ventilatiegat van een kelder'.

De bovenverdieping was alleen toegankelijk via een houten deur in de buitenmuur, maar helaas was er geen trap naar toe. Jan was zo benieuwd naar wat zich op die verdieping zou bevinden, dat hij in 1967 nog eens is teruggegaan. 'Ik vertelde de bewoner van de boerderij bij de toren dat ik boven in de toren wilde kijken en vroeg of hij een ladder had. Hij wilde daar 25 gulden voor hebben en die had ik niet. Kort daarop ben ik met het geld weer naar Oud Rande gefietst.

Toen vertelde de boer dat zijn zoon op de bovenverdieping een feestje had gehouden. Daarvoor hadden ze die moeten schoonmaken. Op mijn vraag wat er was aangetroffen, vertelde hij mij dat het vooral om oude boeken ging en opgerold beschreven papier. Toen ik vroeg wat ze er mee hadden gedaan zei hij letterlijk "we konden het niet lezen, daarom hebben we alles maar verbrand"(!). Jan wordt nog boos op "die stomme boer" als hij er weer aan denkt. 'Wie weet wat voor interessante documenten over Rande en de bewoners verloren is gegaan. Doodzonde'.

Het was niet alleen de toren waar Jan al rondscharrelend bij terecht kwam. Zo ontdekte hij, haast onzichtbaar verscholen in een bosje vlakbij de oude toren, een bouwsel waarvan de zijwanden deels ontbraken en met een dak van oud-Hollandse dakpannen. Een ongeplaveide vloer lag ca. 1,5 à 2 meter onder het maaiveld. 'Het geheel was in verre staat van verval. Je kon zo via de zijkant naar binnen. Zo te zien was het al lange tijd als opslagplaats in gebruik geweest. Naast een enorme warboel van gereedschappen, flessen, manden en oud meubilair, lag er ook een restant van een oud groot weefgetouw. Verder zag ik in de noordelijke hoek van de muur aan de kant van het landhuis een stevige houten deur die toegang bleek te geven tot een gemetselde en gewelfde gang. De muur van het begin van de gang was tevens één van de zijmuren (haaks op de toren) van de deels ondergrondse opstal. Als je de deur opende, moest je meteen naar rechts lopen (in de richting van de toren). In feite dus langs de muur van de opstal. Aan het einde was een haakse bocht naar links. Na een paar meter was de gang daar dichtgemetseld. Ik heb met een zaklantaarn door een gaatje onder in de schildmuur geschenen. In de verte zag ik iets glinsteren en nam aan dat het water was. Aan de buitenkant was te zien dat de gang achter die schildmuur schuin naar beneden de grond inliep. Het viel me op dat de gebruikte stenen van de opstal van een latere datum waren dan die van de gang'.

In 2008 is ter plaatse onderzoek gedaan door Michiel Bartels, stadsarcheoloog van Deventer, in aanwezigheid van dorpsgenoot Wim de Weerd. De conclusie was dat het naar alle waarschijnlijkheid een voorraadkelder van de havezathe was⁶. Jan vindt het nog steeds moeilijk om dat te geloven.

→ **De Bornebroek theorie**

Door deze jeugdervaring heeft Jan de havezathe Oud Rande nooit kunnen vergeten. Het is hem bekend dat schriftelijke bronnen vermelden dat Rodolf van Rande, met toestemming van de onder en opper leenheer, in 1285 een zekere akker in het Randerbroek als "edel eigen goed" aan een Deventer burger verkocht. Maar ook dat het adellijke geslacht Van Doetinchem in de 16e eeuw eigendom verkreeg in Rande en Willem van Doetinchem⁷ aangeduid werd als "heer van Rande en van de Hogenhof".

⁷ Willem van Doetinchem was van 1505-1547 Schout van Deventer en is in 1558 in de Bergkerk te Deventer begraven.

⁶ De Stentor, 'Kelder Diepenveen van oude havezathe', 11 maart 2008 en 'Kelder op Oud Rande uit 18e of 19e eeuw', 29 maart 2008.

Havezathe Rande, getekend door Cornelis Pronk in 1727
Afbeelding Collectie Overijssel, Stadsarchief Deventer

Volgens Jan moet de komst van het adellijk geslacht van Rande in de 13e eeuw te maken hebben gehad met de nabijheid van Deventer, met zijn vestingwerken en tevens de belangrijkste plaats in Overijssel. Naast het kunnen zaken doen bood de stad ook bescherming, want in de middeleeuwen was het gebied van de marke Rande ruig en bebost en zeer dun bevolkt. Het huis van een familie van aanzien moest dus de status van een grootgrondbezitter tonen maar ook ongewenste personen buiten kunnen houden. Of er toen al een versterkt huis op de plek van de latere havezathe Rande heeft gestaan kon nooit worden bewezen maar werd wel aannemelijk geacht⁸. Met de tijdens de afbraak gedane vondsten lijkt het bewijs hiervoor te zijn geleverd. Met name vanwege de gevonden kloostermoppen en andere bouwmaterialen is Jan ervan overtuigd dat er vóór 1570 tenminste een versterkt huis, maar mogelijk iets van een kasteeltje heeft gestaan⁹.

‘De aanwezigheid van een versterkt huis in Rande zou ook verklaren waarom bij het zoeken van een geschikte plek voor het te bouwen vrouwenklooster voor dames van goede komaf (vanaf 1400), mede gekozen is voor Diepenveen. Het versterkte huis bood, zeker in de beginjaren van de bouw van het klooster, een on-

derkomen waarop kon worden teruggevallen in tijden van gevaar. Dat was voor het kapittel van St Lebuïnus te Deventer mogelijk ook de reden om in 1412 in de directe nabijheid van het versterkte huis een boerderij¹⁰ te laten bouwen’.

Jan neemt aan dat Willem van Doetinchem op het bestaande versterkte huis ging wonen toen hij eigenaar werd van Rande. Na zijn overlijden heeft zijn zoon, eveneens Willem, daar in 1570 een havezathe laten bouwen. Het vervangen en/of verbouwen van oude adellijke huizen of kastelen kwam in die tijd veel voor. De militaire/beschermende functie van zo’n gebouw werd van ondergeschikt belang en de nadruk werd meer gelegd op wooncomfort. ‘Vervanging van een ouderwets versterkt huis door een meer gerieflijke behuizing zou dus heel logisch zijn. Bovendien was het bezit van een havezathe een vereiste om zitting te kunnen krijgen in de Ridderschap van Overijssel. De bouw van havezathe Rande paste dus bij de inzichten van die tijd en de belangen van de bewoner. De eerdere bebouwing moest daarvoor dus plaatsmaken zoals blijkt uit het aantoonbaar hergebruik van bouwmaterialen daarvan’.

Het is een zienswijze die, tenzij anders blijkt, zomaar waar zou kunnen zijn.

– Tot slot

Met zijn verhaal heeft Jan Bornebroek ons, 58 jaar na de afbraak in 1964, deelgenoot gemaakt van wat hij weet van het voormalig landhuis Oud Rande. Het maakt duidelijk dat met de afbraak veel waardevol verloren is gegaan. In de grond zal niets meer van het landhuis, de havezathe of een versterkt huis zijn te vinden, op de restanten van de kelder na dan. Doordat de aangetroffen documenten zijn verbrand wordt ook archiefonderzoek naar het gebied en de bewoners er niet eenvoudiger op. Jan blijft benieuwd naar wat zich onder de toren bevindt en of er ooit nog een gang wordt ontdekt. Het doet hem in ieder geval genoeg dat zijn verhaal nu staat beschreven.

⁸ ‘Oud en Nieuw Rande’, Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis, Verslagen en Mededeelingen 67ste stuk (blz. 169-173), Mr.H.Kronenberg, 1952

⁹ De kastelen waren in die tijd over het algemeen klein: het waren woontorens waarin de heer zich in geval van nood kon terugtrekken. Daarnaast gaf een stenen kasteel, zelfs al was het ‘maar’ een woontoren, status en gezag. Een heer liet immers zien dat hij het geld had voor zo’n duur gebouw. In werkelijkheid was zo’n kasteel alles behalve luxe: er was weinig licht, het was er koud, tochtig en vochtig en er waren maar weinig vertrekken. Later werden er stukken aangebouwd, of werden stenen gebouwen eraan gezet. Om ook die te kunnen verdedigen, werd er om het geheel weer een muur gezet. Tekst uit artikel ‘De kloostermoppen van Nijenbeek’ door Erik Sweers.

¹⁰ Aanvankelijk aangeduid als “dat guet ten Colcke”. Huidige benaming is het Loohuis. Zie ook ‘Het Loohuis en haar bewoners’, HVDD Nieuwsbrief nr.26, april 2012.

Aanvulling op laatste HVDD publicatie

Jan Helderman

'Mijn naam is Henk van Kerkhof, ik woon in Moordrecht, waar ik vrijwilliger ben bij de Historische Vereniging Moordrecht'. Dat is de aanhef van een email die we als vereniging op 20 mei jl. ontvingen. Verder laat de schrijver weten dat hij werkt aan een artikel voor het verenigingsmagazine 'Moerdregt' over de familie Sprenger, die destijds in Moordrecht in het verzet zat. Bij zijn onderzoek stuitte hij op het boek "100 jaar Sien Sprenger in haar eigen woorden"¹. In dit boek staat een passage over een Joods jongetje met de naam Chaïm en met een foto erbij. Om meerdere redenen wil Henk in zijn artikel ook het verhaal over Chaïm vermelden en daarvoor gaat hij op zoek naar informatie over 'ene Gerrit en Ank uit Diepenveen'. Zodoende komt hij via google bij onze vereniging terecht en bij het boek 'Verzetsstrijders Gerrit Vertregt en Anna Vertregt-Ter Gast'.

Als auteur van deze HVDD publicatie heb ik contact met Van Kerkhof opgenomen. Al snel wordt duidelijk dat beide boeken op een aantal punten van elkaar verschillen. Met name over de wijze waarop Chaïm, die in die tijd Pietje heet, als onderduikertje bij Vertregt is terechtgekomen (blz.9 van de HVDD publicatie) en over het verblijf van Ank en Chaïm bij de familie Sprenger na het overlijden van Gerrit (blz.28 van de HVDD publicatie).

Het is goed om te realiseren dat de kinderen van Vertregt en Chaïm niet ouder dan 4 en 5 jaar waren toen de oorlog voorbij was. Wat zij weten is het verhaal dat ze van Ank Vertregt hebben meegekregen. Sien Sprenger heeft zelf de oorlog meegemaakt en spreekt daarmee over haar eigen ervaringen. Wel lijkt ze te zijn vergeten dat Chaïms eigenlijke naam Gerard was en hij zijn nieuwe naam pas na de oorlog heeft gekregen.

In het boek over Sien Sprenger-Pool staat geschreven dat Chaïm door haar naar vrienden van hen, 'Ank en Gerrit in Diepenveen', is gebracht. Verder wordt gesproken over het noodlottig ongeval van Gerrit in 1945 en dat Ank en Chaïm daarna naar de familie Sprenger zijn gekomen. Chaïm blijft bij hen achter en komt later bij zijn pleegouders in Rotterdam terecht. Inmiddels heeft Henk van Kerkhof van de familie Sprenger documenten in handen gekregen waarin Chaïm voorkomt

en een foto waarop hij staat met mevr. Sprenger-Pool in het huis van de Sprengers. Al met al voldoende detailinformatie om ervan uit te gaan dat het opgetekende verhaal over Chaïm als juist kan worden beschouwd. Vandaar dat de passage uit het boek over Sien Sprenger als een aanvulling op het boek 'Verzetsstrijders Gerrit Vertregt en Anna Vertregt-Ter Gast' kan worden gezien. De letterlijke tekst over de komst van het Joodse onderduikertje Pietje naar Diepenveen staat hieronder weergegeven.

'Met Chaim liep het beter af. Chaim werd in 1942 geboren als zoontje van een joods echtpaar in Den Haag. Hij was amper een halfjaar toen zijn ouders zich door het schrikbewind tegen de joden gedwongen voelden te vluchten. De kleine Chaïm kon niet met zijn ouders mee op de vlucht en zou worden toevertrouwd aan vrienden van ons in Diepenveen, Ank en Gerrit. Ze hadden de ouders van Chaïm beloofd dat ze hem een joodse opvoeding zouden geven als het echtpaar de vlucht niet zou overleven.

Maar hoe kwam Chaïm van Den Haag naar Diepenveen? We lieten hem eerst van Den Haag een tijdje bij ons in Gouda wonen en bedachten een aannemelijk verhaal waarmee we hem naar Diepenveen konden brengen. We veranderden zijn naam in Pietje omdat zijn joodse naam hem meteen zou verraden. In die tijd verwachtte ik Rien, mijn tweede kind, en zwanger zijn onder oorlogsomstandigheden was zwaar, dus ik zag er niet best uit. Ik stapte met Pietje op de trein richting Diepenveen. Ank had geregeld dat we op het station afgehaald zouden worden door boer Rietman. En ja, daar stond hij met paard en wagen op ons te wachten. Tijdens de rit op bok van de wagen vertelde ik de praatgrage boer dat ik zwanger was en ook nog eens heel erg ziek. Ik moest naar het ziekenhuis en vandaar dat mijn zoontje Pietje nu bij Ank en Gerrit onderbracht. Dit verhaal ging er bij de boer in als zoete koek. Een aantal weken later vertelde Ank aan de boer, zogenaamd heel erg geschokt, dat ik was overleden en dat Pietje nu wel bij haar en Gerrit moest blijven, omdat er verder niemand was die voor hem kon zorgen. Binnen de kortste keren wist heel Diepenveen en omstreken van deze kleine tragedie en zo kwam Pietje veilig de oorlog door'.

¹ "100 jaar Sien Sprenger in haar eigen woorden", Willem Campschreur, 2012, ISBN 9789080479609

90-jarige Begraffenisvereniging

Lijkkooets met dragers zoals in 2012 bij het 80-jarig jubileum was te zien

De Diepenveense Begraffenisvereniging (DBV) bestond op 1 oktober jl. negentig jaar. Een heugelijke gebeurtenis dat weinig verenigingen is gegeven en daarom niet ongemerkt voorbij mag gaan.

→ Vroeger

De vereniging werd op 1 oktober 1932 opgericht en had als doelstelling 'de algehele verzorging en begeleiding van begrafenissen en crematies in Diepenveen en omgeving'. Diepenveen was in die tijd nog voornamelijk een boerengemeenschap en men was sterk buurt georiënteerd. Zo stonden de buurtgenoten volgens ongeschreven regels elkaar bij in tijden van voor en tegenspoed. Door de oplopende kosten van een begrafenis tijdens de vooroorlogse crisisjaren werd het voor de burens waarschijnlijk moeilijker elkaar 'om niet' te helpen. Daarnaast speelde voor de families die rond de kerk en aan de Dorpsstraat woonden het 'naoberschap' principe niet zo. Hoe het precies is gegaan valt niet meer te achterhalen maar in een begrafenisvereniging zag men een geschikte en betaalbare oplossing voor alle inwoners van Diepenveen.

Zoals een vereniging betaamt zullen in een reglement de doelstelling en taken geregeld zijn geweest, maar daarvan is niets bewaard gebleven. Waarschijnlijk waren bij de Algemene Ledenvergadering naast het bestuur weinig leden aanwezig; waar zou je het behalve over de inkomsten en uitgaven verder nog over moeten hebben? Vanaf 1938 kon het poortgebouw van de begraafplaats aan de Roeterdsweg ondermeer worden gebruikt voor de stalling van de lijkkooets en als opslagplaats voor attributen. Met de ingebruikname van begraafplaats Tjoenerhof in 1970 kreeg de vereni-

ging het gebruik over een gebouw met een rouwkamer en een aula die geschikt was voor condoleance en/of uitvaartplechtigheid. De tijden veranderden en de Diepenveense begrafenisvereniging paste zich daarbij aan. Zo werd tijdens de Algemene Ledenvergadering van 6 april 1995 met algemene stemmen besloten om 'statuten vast te stellen en op te nemen in een notariële akte opdat de vereniging volledige bevoegdheid zal hebben'. Op 15 mei 1995 werd bij notaris Prinsen te Deventer de akte verleden.

→ Nu

Sinds de oprichting is de Diepenveense Begraffenisvereniging voor wat betreft haar doelstelling nauwelijks veranderd. Ook nu nog verzorgt de vereniging na een overlijden zowel de begeleiding als de uitvoering van uitvaarten in Diepenveen en de regio met veel zorg en aandacht. Dat kan voor zowel leden als niet-leden. Het maakt bij de uitvoering van de werkzaamheden niet uit of en waar men is verzekerd voor de uitvaartkosten. Wel genieten leden, of hun nabestaanden, van een aanzienlijke vermindering van de uitvaartkosten. Voor de uitvoering van de taken staan een uitvaartverzorgster, dragers en een viertal dames van de auladienst ter beschikking. Indien nodig worden extra personeelsleden en/of middelen ingezet. Met andere instellingen en verenigingen in de regio die hetzelfde doel hebben zijn afspraken gemaakt om elkaar bij te staan wanneer dat benodigd is.

Het huidige bestuur is zich ervan bewust dat de begrafenisvereniging een buitenbeentje is onder de Diepenveense verenigingen.

Maar men is ervan overtuigd dat de vereniging ook in de huidige tijd een bijdrage levert aan de leefbaarheid van ons dorp. Door meer in de publiciteit te treden en onder het credo 'vertrouwd dichtbij' hoopt men nieuwe leden te kunnen aantrekken. Aanmelden kan bij de secretaris of via de website www.uitvaartverzorging-diepenveen.nl. Het lidmaatschapsgeld van vijf euro per jaar zal geen belemmering hoeven te zijn. De vereniging viert haar 90-jarig bestaan op zaterdag 19 november a.s. in de aula van begraafplaats Tjoenerhof aan de Averlosehoutweg. Iedereen is dan tussen 13:30 en 16:30 uur van harte welkom.

Van boerinnenbond naar vrouwen van nu

Inke Mensink

Café Bloemendal aan de Dorpsstraat

In dit artikel wordt de geschiedenis van 84 jaar Boerinnenbond/ Plattelandsvrouwenbond/ Vrouwen van Nu afdeling Diepenveen beschreven. Er wordt uitgebreid ingegaan op de jaren 1945-1950, waarvan de notulen bewaard zijn gebleven. Met enkele voormalige bestuursleden en het oudste lid, is een gesprek gevoerd over de wederwaardigheden van de Diepenveense afdeling in de jaren daarna. Ook wordt beperkt informatie gegeven over de landelijke organisatie.

– Het begin

Een groepje Diepenveense vrouwen maakt in de zomer van 1938 een fietstochtje in de omgeving. In Olst wordt gepauzeerd en raken ze aan de praat met een groepje vrouwen uit die plaats. Die vertellen over de gezelligheid en het nut van de Boerinnenbond waar ze lid van zijn. Enthousiast geworden door deze verhalen besluiten de Diepenveense vrouwen om eens rond te vragen of er in het eigen dorp ook belangstelling voor zou zijn. Mevrouw Roetert-Roetert Steenbruggen en andere vrouwen uit Diepenveen en enkele leden van de Boerinnenbond uit Olst bezoeken dorpsgenoten om te peilen of er belangstelling is voor de oprichting van een Diepenveense afdeling. Er komen enthousiaste reacties en op 19 september 1938 komen 32 vrouwen bij elkaar in café Bloemendal. Een lid van het Provinciaal bestuur van de Boerinnenbond geeft een lezing over het doel en de mogelijkheden van de Boerinnenbond. Er wordt een bestuur gekozen en de eerste activiteiten gepland, een cursus “ziekenverple-

ging thuis” door de wijkverpleegster en een zomereerstapje naar Nijmegen.

– Nu eerst iets over de landelijke Boerinnenbond

Rond 1928 wordt de noodzaak gevoeld om vrouwen van het platteland te verenigen in een eigen organisatie. Met steun van het huishoudonderwijs, agrarische organisaties en de nationale en internationale vrouwenbeweging wordt op 14 oktober 1930 de Boerinnenbond opgericht. Het hoofdbestuur zetelt in Den Haag, elke provincie krijgt een eigen afdeling en er worden ook plaatselijke afdelingen opgericht. De bond heeft een eigen tijdschrift, dat zes keer per jaar uitkomt. Zowel de landelijke als de provinciale afdelingen hebben, ter ondersteuning, een consulente in dienst. De vereniging heeft geen religieuze of politieke achtergrond.

De doelstelling wordt bij de oprichting in 1930 als volgt omschreven: “Bevordering van de belangen in de ruimste zin van boerinnen en andere plattelandsvrouwen”.

Speerpunten zijn het meewerken aan de verbetering van de culturele, maatschappelijke, hygiënische en economische toestanden op het platteland.

Bevordering op het platteland van het vakonderwijs van vrouwen en meisjes, in het bijzonder het landbouwhuishoudonderwijs en het bevorderen van de waardering van het werk van de landbouworganisa-

ties. Op landelijk, provinciaal en plaatselijk niveau worden cursussen gegeven die vooral nuttig zijn en lezingen waarin de vrouw als huisvrouw en moeder centraal stond.

In de oorlogsperiode heft de vereniging zich op, en start weer na de bevrijding. Op 1 januari 1946 wordt de naam veranderd in Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen. In de wederopbouw periode, 1945-1975, zijn de boerinnen nog steeds goed vertegenwoordigd in de vereniging, maar het aantal leden met een andere achtergrond neemt toe. Leden worden gestimuleerd om mee te gaan in nieuwe ontwikkelingen, cursussen gaan steeds vaker over “moderne” onderwerpen zoals woninginrichting, maatschappelijk werk, emigratie, opvoedkunde en vrede. De “commissie vrouw” zet zich in om het emancipatieproces bij de leden te bevorderen. “Voor en door leden” wordt het motto. En er komt steeds meer aandacht voor vorming en ontplooiing. Er worden ontwikkelingscursussen gehouden waaraan alle leden deel kunnen nemen en bestuursleden kunnen training volgen in spreken in het openbaar, omgaan met conflicten, financiën etc. Volkshogescholen geven ook cursussen voor de Plattelandsvrouwen Bond.

In 1979 wordt de doelstelling opnieuw geformuleerd: “De vereniging heeft tot doel door vorming verantwoordelijkheid voor en deelname aan de samenleving te bevorderen, in het bijzonder in plattelandsgebieden.”

In 2012 wordt de naam opnieuw veranderd. Een aantal leden bedenken de naam “Vrouwen van Nu”. Sommige afdelingen krijgen een multicultureel karakter, emancipatie, stimulering van politieke deelname, recreatie en sport worden aandachtspunten.

→ **Terug naar de beginjaren van de Boerinnenbond in Diepenveen**

De gegevens van de eerste jaren zijn in oorlogstijd grotendeels verloren gegaan. Maar wel wordt ergens vastgelegd, dat in het begin van de oorlog de bijeenkomsten 's middags plaatsvinden in verband met de verduistering. Lezingen gaan onder andere over luchtbescherming en huishouden in distributietijd. De opgeroepen dienstplichtige mannen en jongens worden met Sinterklaas verrast met surprises en ze krijgen een kerstcadeautje.

In 1941 laat de bezetter de boerinnenbonden weten, dat men zich aan dient te sluiten bij het Agrarisch Front. Op 17 September 1941 heft de Diepenveense

afdeling zich daarom op, onder het zingen van het Wilhelmus. Het landelijk en provinciaal bestuur gaan hen hierin voor.

De bezetter bestraft de opheffing met het innemen van de kas, de notulen en het opleggen van een boete van honderd gulden per afdeling, hetgeen door de bestuursleden, bij het ontbreken van de kas, persoonlijk wordt betaald. Na de oorlog, bij de wederoprichting van de Boerinnenbond(en) betalen alle leden een kwartje, waarmee de bestuursleden gecompenseerd worden.

Mevrouw Steunenberg, de secretaresse, schrijft voor het opsturen van de notulen aan de bezetter nog enige gegevens daaruit over, waardoor bovenstaande informatie niet verloren is gegaan.

→ **Heroprichting in 1945**

Op 11 oktober 1945 komt het bestuur weer bijeen voor een eerste vergadering en “togen wij met nieuwe moed aan het werk, wat wonderwel slaagde doch niet altijd makkelijk was”, aldus de notulen. Bij de heroprichtingsvergadering van de Boerinnenbond Diepenveen in oktober 1945 zijn 29 leden aanwezig in café Bloemendal. Met het zingen van het Wilhelmus en het voorlezen van “Het Bevrijdingsbulletin van de Plattelandsvrouw” wordt de bijeenkomst geopend. “De contributie werd vastgesteld op 5 gulden per lid, d.w.z. fl 2,50 voor het hoofdbestuur en het provinciaal bestuur en de rest voor eigen kas”. De bestuursverkiezing, die hierop volgt, verloopt niet zonder problemen en het hele bestuur treedt af. Onder leiding van een consulente van de Bond wordt in november een nu wel geslaagde poging gedaan een bestuur te kiezen. Vijf boerinnen worden bestuurslid. Op deze vergadering wordt tevens besloten, dat bij een volgende bestuursverkiezing ook niet-boerinnen zich kandidaat kunnen stellen voor een bestuursfunctie. Hierna houdt de consulente een informatieve voordracht over het bondswerk. In de vergadering van december 1945 wordt besloten, dat op te laat komen een boete staat van een dubbeltje.

Er is sprake van schaarste op velerlei gebied en heel wat zaken zijn nog op de bon. Het landelijk bestuur verzoekt dan ook afdelingen, die niet al te zwaar getroffen zijn door oorlogsgeweld, om goederen in te zamelen voor afdelingen die erg geleden hebben. Ook de afdeling Diepenveen werkt hieraan mee. De afdeling uit de Biesbosch “bedankt de leden hartelijk voor hetgeen dat ze hadden afgestaan in bijzonder de-

kopjes en bekers en ook het naaigerei was fijn". Voor koekjes of cake bij bijzondere ledenvergaderingen wordt aan de leden een bijdrage gevraagd in de vorm van wat boter en suiker. Op de ledenvergadering van 6 juni 1946 wordt besloten om "aan onze jongens die in het Militair Hospitaal in Utrecht liggen eierbonnen te sturen om aan te sterken".

→ 1946, schaarste op vele terreinen

De eerste ledenvergadering in 1946 wordt op 9 januari gehouden, met als verrassing een gratis traktatie bij de koffie: een Portugeesje. Door de heer Witteveen wordt een lezing gegeven over de bloementuin bij de boerderij, het planten van heesters en struiken en de verzorging hiervan.

Hij wordt ook gevraagd om de groentetuinkeuring te doen voor de wedstrijd die dat jaar georganiseerd wordt en waarvan de resultaten tijdens de ledenvergadering van november bekend gemaakt worden.

Op de provinciale vergadering wordt besloten dat de consulente één keer per jaar fl 10,- krijgt voor een lezing. Daarnaast zal ze ook elk jaar een gratis lezing geven. Haar verzoek om pensioen wordt afgewezen, aangezien men dat te duur vindt. Om de kosten daarvoor op te brengen, denkt men dat er in de provincie dan 7.000 leden zouden moeten zijn en op dat moment zijn dat er maar 800 à 900.

Er worden in 1946 verschillende lezingen gehouden over o.a. kinderverzorging, gezin en huishouding, het leven van een leerling-verpleegster in het ziekenhuis en het kampeven in Indië, waarvoor de sprekers bedankt worden met een mandje eieren. De consulente geeft in maart een lezing over het boek "Madame Curie" en "aan het eind van de bijeenkomst trakteeerde de caféhouder, de heer Bloemendal, op een kopje hete chocolademelk met een koekje, gebakken door zijn verloofde. Dat was natuurlijk een verrassing voor ons", schrijft de secretaresse in de notulen. Twintig leden doen mee met de kookcursus en in de zomer wordt er met twee bussen een excursie gemaakt naar de Landbouw Hogeschool in Wageningen en naar de Grebbeberg, waaraan 78 leden deelnemen. Ook wordt er een excursie gehouden naar de Volkshogeschool in Diependaal bij Markelo.

Voor de feestelijke kerstbijeenkomst worden loten verkocht om de cadeautjes en traktaties te bekostigen. Er wordt door tien leden een toneelstukje opgevoerd en een gelegenheidskoortje zingt kerstliedjes.

Ook nu weer geven leden boter en suiker om wat lekkers van te maken. Dit gaat nog een tijd zo door. Besloten wordt om ook elke jaar een paaslunch te houden en daarna iets gezelligs te doen. Tijdens deze bijeenkomsten wordt geld ingezameld voor een goed doel in het dorp.

→ 1947, de oorlog leeft nog sterk

Begin 1947 stuurt het hoofdbestuur aan de afdelingen een brief met de vraag wat plattelandsvrouwen kunnen doen om de wereldvrede te bevorderen. Hierover volgt verder geen discussie binnen de afdeling. De secretaresse beantwoordt deze brief.

De Oranjevereniging vraagt om boter te geven voor het besmeren van de beschuiten, die aan de schoolkinderen gegeven worden ter gelegenheid van de geboorte van prinses Marijke. Ook wordt verzocht om hulp bij het smeren daarvan. Aan beide verzoeken wordt voldaan. Eveneens wordt boter, suiker en hulp gegeven voor de tocht van de ouden van dagen en wordt er assistentie verleend bij de kinderfeesten die de Oranjevereniging organiseert.

Op de ledenvergadering van maart wordt het Wilhelmus gezongen ter gelegenheid van de geboorte van het prinsesje en er wordt daarvoor een traktatie uitgedeeld. Die avond wordt een lezing gegeven met lichtbeelden over Indië. Andere lezingen dat jaar hebben o.a. als onderwerp de opvoeding van zwakzinnige kinderen, verzorging van kamerplanten, bloembollen, en de opvoeding van oudere kinderen.

Aan de provinciale ontwikkelingsdag doen veel leden mee. Het vervoer is voor eigen rekening. Onderwerpen deze dag zijn de boer en zijn zorg voor het landschap en arbeid als vloek of als zegen? Na de lezingen volgt een geanimeerde discussie. In de notulen staat hierover "Al met al was het een goede dag welke op hoog peil stond en zeker bij de talrijke bezoekers iets ten goede heeft nagelaten."

De zomerexcursie gaat naar het Canadese kerkhof in Holten en naar Lonneker. De leden collecteren voor de Nederlandse Oorlogsgravenstichting. Hiervoor worden bussen te leen gevraagd van de diaconie. Op de ledenvergadering in september worden twee lezingen gehouden. Mevrouw Boissevain houdt een voordracht over de rol van de vrouw bij de wederopbouw en over de "Nationale rok". Ook kunnen er lapjes gekocht worden om er zelf een te maken.

Nationale Feestrok van Mies Boissevain
collectie Verzetsmuseum Amsterdam

→ De nationale rok, onderdeel van de bevrijdingsviering

De nationale rok, onderdeel van de bevrijdingsviering. Kort na de oorlog stelde de regering een commissie in die bedacht hoe de bevrijding gevierd zou kunnen worden. Een onderdeel daarvan werd de nationale rok. Verzetsvrouw Mies Boissevain stelde voor om een nationale feestrok te maken, om de verbondenheid van de draagster met haar familie, gemeenschap en onbekende vrouwen te symboliseren en te vieren. Er kwam een handleiding voor het maken van de rok en een feestroklid. De bedenker maakte ook zelf zo'n rok. Hierin verwerkte ze stukjes kleding van haar twee zoons, die vanwege hun verzetswerk door de Duitsers zijn doodgeschoten en van haar man, die omkwam in een concentratiekamp. Op de donkerblauwe driehoeken aan de onderkant van de rok borduurde zij de datum van haar bevrijding uit concentratiekamp Ravensbrück. Ook de familiespreuk, die één van haar zoons met zijn bloed schreef op de muur van zijn cel, en data van gelukkige herinneringen werden op deze driehoeken geborduurd. Volgens voorschrift staan onderin de blauwe punten de data waarop de rok gedragen is. In 1943 werd Mies Boissevain ook zelf gevangen genomen. Nadat ze 14 dagen in de gevangenis zat, kreeg ze een waszak, met onderin een lappendasje dat gemaakt was van kleine lapjes van kleding van haarzelf en familieleden. Dierbare herinne-

ringen waaraan ze vaak teruggacht in de zware tijd die voor haar volgde.

Mies Boissevain doet een oproep aan alle vrouwen om een rok te maken van lapjes die voor hen een speciale herinnering oproepen, met daarop de voor hen belangrijkste data geborduurd.

“De rok staat symbool voor eenheid, ook al is iedereen anders”, aldus de bedenker ervan. Je kon je rok laten registreren in het rokkenregister, maar niet iedereen deed dat.

→ Weer terug naar Diepenveen in 1947

In december wordt dat jaar afgesloten met een feestavond waarop het Bondslid en andere liederen gezongen worden, enkele leden een voordracht houden en “er was een aardig spelletje, waaraan een paar prijsjes verbonden waren.”

→ 1948, groeiende aandacht voor het leven buiten Nederland

1948, groeiende aandacht voor het leven buiten Nederland. Half januari wordt de eerste ledenvergadering van 1948 gehouden. Staande wordt het Wilhelmus gezongen, vanwege de verjaardag van prinses Margriet. Er wordt deze avond een demonstratie gegeven van het verven van kleding met verf in tabletvorm. Aan het begin van de ledenvergaderingen wordt meestal staande het Bondslid gezongen en worden de notulen van de vorige bijeenkomst en die van de bijgewoonde landelijke en provinciale vergaderingen en cursussen voorgelezen. Vooral op de provinciale bijeenkomsten geven de aanwezigen elkaar tips over interessante lezingen, leuke uitjes en wordt van gedachten gewisseld over de problemen waar ze tegen aan lopen.

Voor februari staat een cursus verbandleer etc. op de planning, gegeven door de wijkverpleegster zuster De Vries. De geplande EHBO cursus was veranderd van naam en enigszins van inhoud, want een EHBO cursus mocht alleen door artsen gegeven worden.

Voor het landelijk project “Wat willen wij met onze klederdrachten” wordt door enkele leden een pop in klederdracht gemaakt. Deze poppen worden ook tentoongesteld bij het bezoek van prins Bernhard aan Deventer, waarvoor ook de presidente uitgenodigd wordt. De poppen worden een aantal jaren later aan het museum in Deventer geschonken.

Lezingen dit jaar gaan o.a. over de gebruiken op de plantages in Nederlands Indië, het leven op het Engelse platteland, het corresponderen met vrouwen in andere landen, gedichten in het dialect, de omgang met mensen en de Plattelandsbibliotheek. Bij de oprichting van de dorpsbibliotheek zijn alle verenigingen in het dorp betrokken. Voor fl 10,- kan een kist met 100 boeken komen, die een winter lang gehouden kunnen worden. Het lidmaatschap kost 50 cent en voor een stuiver kan een week lang een boek geleend worden. Vanuit de kas wordt fl 15,- bijgedragen aan de startkosten.

Dat jaar worden er twee films vertoond. De congressfilm wordt vanwege de kosten samen met de afdeling Colmschate bekeken. Dezelfde avond wordt tevens een film over de huishoudschool Rollecate vertoond met een oproep om dochters naar die school te laten gaan. Op de kerstbijeenkomst wordt naast het zingen van het Bondslied en kerstliedjes en de verloting, een film over Denemarken en Kopenhagen vertoond.

Excursies dat jaar gaan naar de cocosmattenfabriek in Diepenveen, het waterleidingbedrijf in Deventer, de Koloniale Landbouwschool en het Landbouwmuseum in Deventer. Het zomeruitje gaat naar de AVRO studio in Hilversum, waarna Amsterdam bezocht wordt waar bij een rondvaart door de grachten wordt gemaakt. Op de vergadering van 8 september dat jaar staat o.a. de nationale rok en de nationale schort op het programma. Enkele leden hebben die gemaakt voor zichzelf, dragen die bij de vergadering en zingen samen het nationale rokjeslied. Op 18 september wordt met een feestelijke bijeenkomst het 10-jarig bestaan gevierd. Boerinnen geven boter voor deze avond, anderen suiker en er worden distributiebonnen voor snoep, bonbons en sigaretten toegezegd. Ook echtgenoten zijn welkom deze avond. Zo bezoekt ook de burgemeester, als echtgenoot van mevrouw Van der Most, de bijeenkomst. Deze wordt begonnen met het zingen van het Bondslied en daarna zingen de vrouwen, die de nationale rok of schort dragen het rokjeslied. Hierna volgen voordrachten van leden, afgewisseld met muziek en het zingen van folkloristische liedjes door iemand van buiten. Na de pauze spreekt de burgemeester een paar woorden en volgt de verloting. De avond wordt afgesloten met het zingen van het Wilhelmus. Bij een volgende bijeenkomst krijgen de leden van de feestcommissie als dank voor hun inzet een halve kruidkoek.

Op de vergadering in oktober wordt met algemene stemmen besloten een telegram van eerbiedige hulde en verknochtheid te sturen aan H.M. koningin Juliana in verband met haar regeringsjubileum. Ook wordt besloten de vergaderingen in de winter om en om 's middags en 's avonds te houden, afwisselend in café Bloemendal en café Paalman, en de avondvergaderingen zo veel mogelijk bij volle maan te doen plaats vinden. De middagbijeenkomsten worden slecht bezocht, daar wordt dus aan het eind van het jaar mee gestopt.

In 1949 wordt besloten een reiskas in te stellen, waarin de leden 50 cent per maand zullen storten. Twee leden gaan deze kas beheren.

Aan het begin van dat jaar worden samen met de Coöperatieve Landbouwvereniging en de B.O.O. (Bond van Oud leerlingen van het Landbouwonderwijs Overijssel) films vertoond over Onze jongens in Indië, een bloemencorso en moderne landbouwmethoden omstreeks 1950. Dit om de kosten te drukken. Later dat jaar wordt een voorlichtingsfilm van Philips vertoond, waarbij ook echtgenoten en kinderen meegebracht mogen worden.

Er worden dit jaar o.a. een lezing gehouden over radiopraatjes, de geschiedenis van de ziekenverpleging door de eeuwen heen en moderne veevoeding. Een arts komt, vergezeld door zijn echtgenote, een causerie houden met als onderwerp "Hoe lichten wij onze kinderen in". Deze lezing is alleen toegankelijk voor gehuwde vrouwen en meisjes boven de 25, geeft de inleider aan bij het maken van de afspraak.

Op de fiets gaat een groepje leden naar de OLBA-vleesfabrieken in Olst en later die zomer naar de poppentoonstelling op het Loo. Aan de kookcursus "Van stampot tot bruiloftsmaal", doen 17 leden mee. De kosten van de ingrediënten worden hoofdelijk omgeslagen en de cursuskosten zijn f 2.50 per persoon. Naast het collecteren voor goede doelen, zoals de Oorlogsgravenstichting, het koningin Wilhelmina fonds e.d., zeggen ook enkele leden toe om rond de Sinterklaas- en de Kerstdagen in het postkantoor kinderopstzegels te verkopen.

Bij de kerstviering wordt het 100e lid feestelijk onthaald. Het koortje dat het jaar daarvoor gevormd is, zingt onder leiding van het hoofd van de school kerstliederen en de presidente leest een kerstverhaal voor. Ook voeren enkele leden weer schetsjes op.

→ 1950, het koor ontstaat en er komt een dorpshuis

Op de eerste bijeenkomst van 1950 houdt de inspectrice van de kinderopvoeding te Deventer een lezing met als onderwerp "Ontspoorde jeugd". De maand daarop wordt een voordracht gehouden over spreekwoorden en gezegden en tevens wordt er gecollecteerd voor de aanschaf van meubilair voor het in aanbouw zijnde dorpshuis. Ook uit de kas wordt daarvoor een bijdrage geleverd. Verder worden er dat jaar lezingen gehouden over de geschiedenis van het Zwarte Kruis, de verzorging van bloemen en planten en de opleiding tot kraamverzorgster. De inleidster krijgt als dank hiervoor een mandje met fruit.

Excursies vinden plaats naar de blikfabriek van Thomassen en Drijver in Deventer, een fruittentoonstelling in het veilinggebouw in Twello en de exportslagerijen in Twello. Het zomeruitstapje gaat naar de Gerofabrieken in Zeist.

In september worden, samen met de afdelingen Olst, Wijhe, Wesepe, Holten en Terwolde een aantal Canadese dames ontvangen. Met hen wordt een bezoek gebracht aan het Canadese oorlogskerkhof te Holten. Als ontspanning treden daarna de Markelose boerendansers op.

Vanuit de landelijke vergadering van de Bond wordt aan alle leden verzocht 50 cent bij te dragen in de kosten van het kuren door tbc lijders in Davos. Hieraan wordt ook door de afdelingsleden uit Diepenveen voldaan.

Samen met de Coöperatieve landbouwvereniging en de B.O.O. worden twee filmvoorstellingen georganiseerd. Eén getiteld "Leven achter tralies", de andere heeft Overijssel als onderwerp.

De kerstviering dat jaar wordt zoals gewoonlijk gestart met het zingen van het Bondslied. Onder leiding van het hoofd der school de heer Pleiter worden door het uit dertien vrouwen bestaande koor kerstliederen gezongen. Er wordt een gedicht voorgelezen van Willem de Mérode en de presidente leest een kerstverhaal voor. De door de leden ingebrachte cadeautjes worden verloot.

→ 1951, het 12 ½ jarig bestaan

Maart 1951 wordt het 12 ½ bestaan gevierd in café Bloemendal. Ook de echtgenoten van de leden mogen deze bijeenkomst bijwonen, kosten f 2.50 per stel.

Er wordt veel gezongen en ook het koor laat van zich horen tijdens het 40-jarig jubileum. Vlnr. Dina Haarman-Dolman, J. Edzes-Iemhof, Tine Roertert-Roertert Steenbruggen, Dina Roertert-Daggert, Gerda Snijders, 2x onbekend, Riek Roertert-In 't Hof, Annie Wessels-Van Essen. De mevrouw achter de piano is onbekend

De toneelvereniging treedt op met de klucht "De familie van mijn vrouw" en één van de leden houdt een voordracht over de hoogtepunten van deze jaren.

Lezingen dat jaar gaan o.a. over de bijzonderheden en gebruiken van de bevolking in Argentinië, het boerenleven in de poëzie, een boek over rassenproblemen. Een medewerkster van het arbeidsbureau in Deventer houdt een voordracht over arbeidsbemiddeling en beroepskeuze.

Er worden films vertoond door de samenwerkende zuivelfabrieken en de beschuifabriek Victoria, de emailleerfabriek in Dieren wordt bezocht en het zomeruitje gaat naar het dierenpark in Alphen aan den Rijn. Op de heen- en terugreis rijdt de bus een andere route. Achttien leden bezoeken de gastendag van de volkshogeschool in Dieren.

Er wordt dit jaar een lief- en leedpotje ingesteld, waarvoor elke bijeenkomst een busje zal staan. Bij ziekte, huwelijken, jubilea en geboorten, worden de leden bezocht en uit het potje kan een bijdrage voor een attentie betaald worden.

Besloten wordt voor de kerstviering van dit jaar geen echtgenoten uit te nodigen. "De meeste aanwezige dames schenen het gezegde Wie haar man lief heeft late hem thuis te huldigen", schrijft de secretaresse in de notulen.

Vanuit het landelijk bestuur is een cursus Engels opgesteld, maar daarvoor is binnen de afdeling geen interesse.

De vrouwen van het eerste uur. Hun 40-jarig lidmaatschap wordt in 1978 gevierd. Zittend vlnr. Dina Haanman-Dolman, Gerritjen Leeffers-Keurhorst, onbekend, Tine Roetert-Roetert Steenbruggen. Stand vlnr. Mina Nieuwenhuis, Dinie Tieltjens, Mina Jansen-Nieuwenhuis, Gerritje Nieuwenhuis-Lueks, Stina Veldink-Harmelink.

→ De jaren daarna

Met een aantal oud-bestuursleden en het oudste lid is gesproken over de jaren na 1951. Het stramien van de verenigingsactiviteiten groeit naar een vaste vorm. Vanuit het landelijk en provinciaal bestuur worden ondersteuningscursussen aangeboden. En het Diepenveense bestuur organiseert lezingen, cursussen, excursies en er ontstaan verschillende activiteitengroepen. In de Nieuwsbrieven nr. 9 en 32 van de historische vereniging staat hier informatie over.

Door burens, familie en vrienden worden vrouwen gestimuleerd om lid te worden van de Plattelandsvrouwenbond. Tijdens de wederopbouw was er veel minder te doen dan nu en in de meeste sectoren werden werkende vrouwen ontslagen als ze gingen trouwen. "Door het lidmaatschap van de bond kwam je het huis eens uit, leerde er andere vrouwen kennen en hoorde veel interessante dingen tijdens de lezingen en excursies en je stimuleerde elkaar. Je wereld werd groter", vertelt Riek Roetert en "soms kwam ik met informatie thuis, die mijn man nog niet kende, zoals bv. de vergoeding die van rijkswege gegeven werd voor ganzenschade". "Ga je toch niet voor niks daar naar toe", zei hij toen ik hem dat vertelde na een excursie. "Door alle informatie en de contacten met elkaar werd je mondiger, durfde meer te zeggen en werd vrijer om je eigen mening te zeggen. En je hielp elkaar als dat

nodig was. Zo werd er onderling gecollecteerd toen de boerderij van Roetert-Dommerhold aan de Bouwhuisweg afgebrand was zodat van het verzamelde geld een nieuwe wasmachine gekocht kon worden".

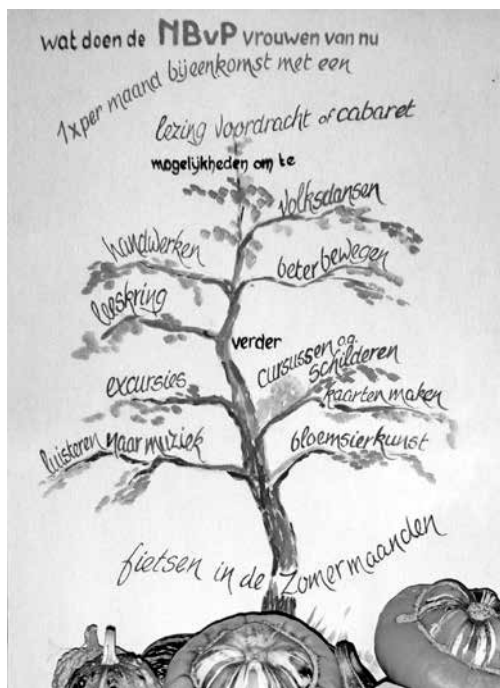
Een keer per jaar wordt een agrarische excursie gehouden, maar er wordt ook naar toeleveranciers voor agrarische bedrijven toegegaan, naar levensmiddelenfabrieken, andere nuttige bedrijven, maar ook kunstenaars, pottenbakkerijen etc. worden bezocht. En elke zomer wordt er een leuk reisje georganiseerd.

Ook ontstaan er groepjes voor speciale activiteiten. Als eerste het in 1948 opgerichte koor, daarna volgen groepen voor volksdansen en handwerken. De handwerkgroep heeft een "voorwerkster", die in de wintermaanden een cursus krijgt waarin nieuwe technieken e.d. geleerd worden, waardoor ze de groep andere wegen kan laten inslaan. Als er op kraamvisite gegaan wordt, kan de moeder wat kiezen uit een mand vol met door de handwerkgroep gemaakte babykleertjes. De toneelgroep treedt twee keer per jaar op, één keer voor de eigen afdelingsleden en de andere keer op Sparrenheuvel. In de zomermaanden worden gezamenlijke fietstochten gehouden en het hele jaar door wordt er door een aantal leden gezamenlijk gewandeld. In de jaren 70 ontstaat een gymgroep, een leeskring en weer later een mahjonggroep.

Kniepertjes bakken om te verkopen tijdens Koninginnedag met o.a. links Ada Hunze en rechts Liedeke Jolink en Riek Haarman

Presentatie jaarprogramma

De afdeling krijgt steeds meer leden en samen wordt heel wat ondernomen. Jarenlang worden er voor Koninginnedag kniepertjes gebakken en voor de nieuwjaarsreceptie worden oliebollen en sneeuwballen gebakken en verkocht. Dat leverde extra geld op voor de kas.

Van de cursussen, zoals stoelbekleden, leer bewerken, quilten en houtsnijwerk, worden nog steeds tastbare herinneringen bewaard. Ook trekken de cursussen weer nieuwe leden aan.

In de jaren 60 is de vereniging zo groot geworden, dat bijeenkomsten in het café niet meer mogelijk zijn en gaat men voor de maandelijkse bijeenkomsten naar het dorps huis toe. De viering van verenigingsjubilea worden met feestelijke bijeenkomsten en soms ook met een kleine tentoonstelling gevierd. Zo wordt er bij het dertiende lustrum een kleine tentoonstelling in de bibliotheek georganiseerd, waarin ook een in Diepenveen gemaakte bevrijdingsrok/nationale rok te zien is. Bij de tentoonstelling ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan wordt hier ook weer aandacht aan besteed middels een paneel met rok, lapjes en goed leesbaar ook de spreuk "We zijn er nog niet, maar we komen er wel". Helaas groeit vanaf 2010 de afdeling niet meer en de ouder wordende leden krijgen minder belangstelling voor de cursussen en excursies. Ook voor de reisesjes is de laatste jaren geen animo meer. Met het geven van

cursussen wordt als eerste gestopt. Het wordt steeds moeilijker om nieuwe bestuursleden te vinden. Na een lange zoektocht blijkt het niet mogelijk om een nieuwe penningmeester te vinden, waarop in 2021 besloten wordt de vereniging op te heffen. Ditmaal zonder het zingen van het Wilhelmus.

Ondanks dat de vereniging is opgeheven bestaan de leeskring en handwerk- en gymgroep nog steeds en ook wordt er nog samen gewandeld.

Bronnen

- Nieuwsbrief Historische Vereniging Dorp Diepenveen en Omgeving nr. 9, 32 en 46
- Gesprek met de dames R. Roetert-In 't Hof (70 jaar lid), A. de Ruiters-Vosseveld, M. Berends-Kettelarij, en de laatste voorzitter mevr. D. Flierman.
- www.nbvp.nl
- <https://vrouwenvannu.nl>
- www.verzetsmuseum.org

Degen, rapier of ....

Het mag duidelijk zijn dat we benieuwd zijn naar de herkomst van het steekwapen dat aan de vereniging is geschonken. Wat is het voor wapen en uit welke tijd dateert het? Wat is de betekenis van de merktekens die op de kling staan, zijn die van de maker of van de eigenaar? De eerste reacties op deze vragen zijn ontvangen maar geven nog geen eenduidig antwoord. Wel is duidelijk dat merktekens door de zwaardmakers op de kling werden aangebracht. Het merkteken kon tot dusver nog niet worden geïdentificeerd. Veel gevestwapens uit Nederland waren afkomstig uit productiecentra in Duitsland (b.v. Passau en Solingen). Vaak kwamen zij als halffabricaat (alleen de kling) naar Nederland en werd hier lokaal het gevest erop gezet. Eén van de ontvangen reacties spreekt over een rapier uit de periode 1575-1625. Het rapier is een relatief

slank, scherp gepunt type zwaard dat vooral in de 16e en 17e eeuw in Europa werd gebruikt. Rapier en degen werden vooral gedragen en gehanteerd door de rijke burgerij, die steeds meer aan belang won. Zou het misschien een persoonlijk wapen van Willem van Doetinchem zijn geweest, de bouwer van havezathe Rande? Mogelijk gebruikte hij het wel wanneer hij deelnam aan de zitting van de Ridderschap van Overijssel? Een andere reactie gaat er echter vanuit dat het een degen is die lansiers bij zich droegen. Kortom, het zal nog wel enige tijd en energie kosten voordat de waarheid boven tafel is. Heeft u kennis van oude steekwapens of weet u iemand die dat heeft, wilt u het dan aan één van onze bestuursleden laten weten? We houden u op de hoogte van de afloop van deze zoektocht.

Vacatures

Vele vrijwilligers zetten zich, al dan niet in werkgroepverband, in voor onze vereniging en de resultaten zijn navenant. Maar ook wij kennen verloop of willen soms iets nieuws oppakken. We zijn op zoek naar nieuwe vrijwilligers om onze activiteiten op een goede wijze te kunnen blijven uitvoeren. Sommige van de activiteiten zijn eenmalig, andere slechts voor een korte periode. Mocht één van de onderstaande 'vacatures' u aanspreken of kent u iemand die dat zou willen doen, laat het even weten aan één van onze bestuursleden, of stuur een mailtje naar info@historischeverenigingdiepenveen.nl, of bel met Jan Helderman op 06 22646358.

→ Redactielid

Na vele jaren het redigeerwerk voor DiepenVees te hebben verzorgd, vindt Dieneke Nijenhuis het tijd om het stokje over te dragen aan een opvolger. Bent u geïnteresseerd om de taak van Dieneke binnen het redactieteam over te nemen?

→ Interviewer

Interviewen van oudere Diepenveners over bepaalde thema's en de verkregen informatie vastleggen in een artikel voor DiepenVees, of misschien wel een boek? Een leuke bezigheid waarbij je ook zelf ontdekt hoe het vroeger was. Geen ervaring met interviewen? Geen probleem, er is een gratis cursus om u daarbij te helpen.

→ Schrijver

Ben jij één van die personen die het leuk vindt om actief met de lokale geschiedenis bezig te zijn? Misschien heb je al eens iets uitgezocht maar doe je daar verder niets mee. Jammer toch? Als schrijver voor de historische vereniging is er de mogelijkheid om je onderzoeksresultaat bij een breder publiek bekend te stellen.

→ Scannen van documenten

Meedoen met het digitaliseren van archiefstukken? We hebben vele documenten in ons archief die we voor iedereen toegankelijk willen maken. Dat kan door deze documenten te digitaliseren. Geïnteresseerd om te helpen bij het inventariseren en scannen?

→ Inrichten van een verenigingsbibliotheek

Door de jaren heen hebben we een respectabel aantal boeken in bezit gekregen. Dit ordenen en toegankelijk maken voor iedereen die meer over de geschiedenis van Diepenveen te weten wil komen is sinds lange tijd een grote wens. Wie wil dat op zich nemen?

→ Monumenten

We zijn er ons niet zo van bewust, maar Diepenveen kent meer monumenten dan u denkt. Naast de stenen monumenten zijn we namelijk ook rijk aan 'groen erfgoed'. Wat we graag zouden willen is het in kaart brengen van waardevolle landschapselementen, veldnamenonderzoek, etc. Dat betekent ook samenwerking met andere instellingen zoals IVN en Bomenstichting. Onderzoeker in de natuur, wie wil dat niet zijn?